

სოციალური მენარმეობა

ტრენინგი პერსონალისთვის

2014

რა არის სოციალური მენარმეობა

სოციალური მეწარმეობის განვითარების ისტორია

სოციალური მეწარმეობა უკანასკნელ წლებში სულ უფრო და უფრო მზარდ ინტერესს იწვევს მრავალ ქვეყანაში, რამდენადაც იგი თავის თავში ერთდროულად ათავსებს სოციალური მისიისკენ სწრაფვას და ბიზნესის ტიპის საქმიანობას.

მსოფლიოს ქვეყნებში სოციალური მეწარმეობა სხვადასხვა გზით ვითარდებოდა, შესაბამისად, განსხვავებული პრაქტიკა და გამოცდილება დაგროვდა.

ტერმინი "სოციალური მეწარმეობა" ასოცირდება საზოგადოებრივი ორგანიზაციების მიერ გაწეულ სხვადასხვა სახის ეკონომიკურ საქმიანობასთან, რომელიც მიზნად ისახავს მოგების მიღებას. მიღებული მოგება კი მათ მისიასთან და მიზნებთან შესაბამისად პოზიტიური სოციალური ცვლილებების განხორციელებას ემსახურება. მიუხედავად იმისა, რომ ამერიკისა და ევროპის არამომგებიანი ორგანიზაციები მსგავს საქმიანობას უკვე საკმაოდ დიდი ხანია ეწევიან, ტერმინი სოციალური მეწარმეობა სათავეებს გასული საუკუნის 70-იანი წლებიდან იღებს, ხოლო მისი განსაკუთრებით დინამიური განვითარება 90-იანი წლებიდან დაიწყო.

ევროპაში მესამე სექტორი მოიცავს სხვადასხვა ტიპის ორგანიზაციებს, როგორცაა კოოპერატივები, ასოციაციები, ფონდები და ა.შ. ორგანიზაციათა ეს ჯგუფი ხშირად მოიხსენიება როგორც "სოციალური ეკონომიკის" ორგანიზაციები. რაც შეეხება სოციალური საწარმოს განვითარებას, პირველი იმპულსი ევროპაში იტალიის კოოპერატიული მოძრაობიდან განვითარდა. 1991 წელს იტალიის პარლამენტმა მიიღო კანონი, რომელმაც შემოიტანა კოოპერატივების ახალი, სპეციალური ფორმა "სოციალური კოოპერატივი". მას შემდეგ სოციალური მეწარმეობა სწრაფად ვითარდება ევროპაში. მას მრავალ ქვეყანაში საკმაოდ მნიშვნელოვანი მხარდაჭერა აქვს ხელისუფლების ორგანოებიდან. ასევე მნიშვნელოვანია საკითხისადმი ინტერესი და მხარდაჭერა ევროკავშირში. 2011 წელს ევროკავშირმა წამოიწყო ახალი ინიციატივა სოციალური მეწარმეობის მხარდასაჭერად, რომელიც ევროკავშირის ქვეყნებში სოციალური მეწარმეობის ხელშემწყობი გარემოს განვითარებას გულისხმობს.

ამერიკის შეერთებულ შტატებში მსგავს საქმიანობას არამომგებიანი ორგანიზაციები XIX საუკუნის ბოლოდან ახორციელებენ. ეკონომიკური მიდგომების გამოყენებით სხვადასხვა სოციალური პრობლემების მოგვარების

მაგალითები არასამეწარმეო ორგანიზაციების მიერ განსაკუთრებით გაიზარდა 70-იანი წლების შემდეგ, როდესაც სულ უფრო და უფრო მეტმა ორგანიზაციამ წამოიწყო ბიზნეს ტიპის საქმიანობები უსახლკაროთა, შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა და სხვადასხვა სოციალურად დაუცველი ჯგუფებისათვის სამუშაო ადგილების შექმნის მიზნით. თუმცა, აშშ-ში სოციალური მწარმოების განვითარების გარდამტეხი ეტაპია 1993 წელი, როდესაც ჰარვარდის ბიზნეს სკოლამ წამოიწყო “სოციალური მეწარმეობის ინიციატივა”. მალე მას მხარი აუბა სხვა პრესტიჟულმა უნივერსიტეტებმა, მათ შორის იელის და კოლუმბიის უნივერსიტეტებმა, სადაც დაიწყო სხვადასხვა ტიპის სასწავლო და ტრენინგ პროგრამების მომზადება.

სოციალური მეწარმეობის განმარტებები

დღეს სხვადასხვა ქვეყანაში სოციალური მეწარმეობა განსხვავებული პრაქტიკით ხორციელდება და, შესაბამისად, სხვადასხვაგვარად განიმარტება. მიუხედავად ამისა ყველა ამ განმარტებას ერთი რამ აქვს საერთო, ეს არის ბიზნეს მიდგომა სოციალური მიზნებისთვის. იმისთვის, რომ სოციალური მეწარმეობის არსი უკეთ გახდეს გასაგები, საინტერესოა უფრო დეტალურად გავეცნოთ რამდენიმე განმარტებას და მიდგომას.

სოციალური მეწარმეობა აშშ-ში

აშშ-ში სოციალური მეწარმეობის განვითარების ორი მიდგომაა განვითარებული. ერთი – *საბაზრო პრინციპების სკოლა*, ხოლო მეორე – *ინოვაციასა და ინოვატორ ლიდერებზე დამყარებული სკოლა*.

საბაზრო პრინციპებზე დამყარებული სოციალური საწარმოს მიდგომის მიმდევრებისთვის სოციალური საწარმოსათვის უმთავრესი მიდგომა არის შემოსავლების მომტანი სტრატეგიების განხორციელება. აშშ სოციალური მეწარმეობის ალიანსი, რომელიც ამ სფეროში ერთ-ერთი უმთავრესი ფიგურაა ქვეყანაში, ასე განმარტავს სოციალურ მეწარმეობას:

სოციალური მეწარმეობის ალიანსის განმარტებით, სოციალური საწარმო არის „ორგანიზაცია ან საწარმო, რომელიც ახორციელებს სოციალურ მისიას სამეწარმეო, შემოსავლის მომტანი სტრატეგიებით“.

აღსანიშნავია, რომ ეს განმარტება ალიანსმა შეიმუშავა 2006 წელს და შეცვალა წინა ვერსია: *“ნებისმიერი შემოსავლის მომტანი ბიზნესი ან სტრატეგია,*

რომელსაც იყენებს არამომგებიანი ორგანიზაცია შემოსავლების გენერირებისთვის, რათა უზრუნველყოს საქველმოქმედო მისია”.

ამ ცვლილების შედეგად განმარტება მოიცავს აგრეთვე მომგებიან ორგანიზაციებს, რომლებსაც გააჩნიათ სოციალური მისია.

უფრო ფართო მიდგომა აქვს საკითხისადმი მუჰამედ იუნუსს (2006 წლის ნობელის პრემიის ლაურეატი). ის სოციალურ მეწარმეობას განმარტავს როგორც “მისიით მართულ ბიზნეს მიდგომას”, რომელიც იმართება “მოგების გარეშე და დივიდენდის გარეშე” პრინციპით (ნონ-ლოსს, ნონ-დივიდენდ), და მისი მთავარი მიზანია სოციალური მიზნის მიღწევა. ამ ბიზნეს მოდელით მომუშავე კომპანიების ძირითადი ამოცანაა პროდუქტების და სერვისის მიწოდება ძალიან ღარიბი ჯგუფებისთვის. ეს არის ახალი სეგმენტი ბაზარზე განვითარებად ქვეყნებში. ასეთი სოციალური ბიზნესის მიზანია დაფაროს საკუთარი ხარჯები. მისი მფლობელი ინვესტორი კომპანია არ იღებს მოგებას, და ასეთის არსებობის შემთხვევაში ხდება მისი სრულად რეინვესტირება წარმოებაში. მუჰამედ იუნუსი მსგავს სოციალურ საწარმოს უწოდებს “სოციალურ ბიზნესს”. სოციალური ბიზნესის კარგი მაგალითია დანონი-გრამინის ერთობლივი საწარმო ბანგლადეშში.

სოციალური ბიზნესი დანონი-გრამინი
დანონი-გრამინი არის კომპანია დანონის და გრამინ ბანკის ერთობლივი საწარმო, რომელიც დაფუძნდა 2006 წელს. მისი მისიაა “სიღარიბის შემცირება ჯანსაღი კვებით ბავშვების ჯანმრთელობის გაუმჯობესებისა და თემზე დაფუძნებული ბიზნეს მოდელების განვითარებით.

ბანგლადეშში სერიოზული პრობლემაა ბავშვთა სრულფასოვანი საკვებით უზრუნველყოფა. UNICEF-ის მონაცემებით 5 წლამდე ბავშვების 56% ვერ ღებულობს მათთვის აუცილებელ საკვებ ნივთიერებებს.

ამ პრობლემის მოსაგვარებლად ახალ კომპანიაში გაერთიანდა დანონის გამოცდილება ჯანსაღი კვების პროდუქტების წარმოებაში და გრამინ ბანკის მიკროსაკრედიტო პროგრამების გამოცდილება. კომპანია ადგილობრივ მოსახლეობას სთავაზობს ბავშვისთვის საჭირო მინერალებით და ვიტამინებით გამდიდრებულ იოგურტს ხელმისაწვდომ ფასად (დაახლოებით 7-10 ევრო-ცენტრი, 80 მლ.). ეს ფასი ხელმისაწვდომია ბანგლადეშის ყველაზე ღარიბი ოჯახებისთვისაც კი. ხოლო 80 გრამი პროდუქტი ბავშვისათვის საჭირო ვიტამინების და მინერალების დღიური ნორმის 30%-ს შეიცავს.

საქმიანობა ხორციელდება ადგილზე, დაკაში და პროდუქციის შესაქმნელად მოიხმარს ადგილობრივი წარმოების რძის ნედლეულს, რაც ხელს უწყობს სამუშაო ადგილების შექმნას და სიღარიბის დაძლევას. საწარმოში და მისი პროდუქციის გაგვრცელებაში 1000-ზე მეტი სამუშაო ადგილია შექმნილი.

სოციალური ინოვაციის სკოლის მიმდევრები განსაკუთრებულ აქცენტს სოციალურ მეწარმეზე და მის მიდგომებზე აკეთებენ. ამ ხედვის მიხედვით

სოციალური მეწარმეები არიან “ცვლილების აგენტები”, რომელთა მიდგომაც ინოვაციურია და სოციალური პრობლემის მოგვარების ახლებურ მიდგომას ავითარებენ: ახალი პროდუქტების, ახალი სერვისების, ბაზრის ახალი სეგმენტების, ახლებური ორგანიზების და სხვა ინოვაციური ინიციატივების საშუალებით. სოციალური ინოვაციების განვითარებას მრავალი ფონდი უჭერს მხარს. აი როგორ განმარტავს სოციალურ მეწარმეს და სოციალურ საწარმოს ზოგიერთი მათგანი:

“სოციალური მეწარმეები არიან პირები, რომლებსაც გააჩნიათ ინოვაციური მიდგომები საზოგადოების ყველაზე მწვავე სოციალური პრობლემების მოგვარებისთვის. ისინი არიან ამბიციური და შეუპოვარი, ენერგიულად ეძებენ გამოსავალს სოციალური საკითხების გადასაჭრელად და გვთავაზობენ ახალ იდეებს ფართომასშტაბიანი ცვლილებებისთვის”

აშოკა www.ashoka.org

სოციალური საწარმო არის ორგანიზაცია, რომელიც აღწევს ფართო მასშტაბიან, სისტემურ და მდგრად სოციალურ ცვლილებას ახალი გამოგონების, განსხვავებული მიდგომების, არსებული ტექნოლოგიების და სტრატეგიების უფრო ზუსტი გამოყენებით, ან ახალი კომბინაციებით.

სოციალური მეწარმეები არიან ლიდერები, ცვლილების მამოძრავებელი, მეზნებარე, ინოვატორული, რისკიანი, მაღალი სტანდარტების პიროვნებები, რომელთაც სწამთ ადამიანების.

შვაბის ფონდი www.schwabfound.org/

სოციალური მეწარმეობა ევროპაში

ევროპაში სოციალური მეწარმეობის კონცეფცია პირველად იტალიაში გაჩნდა 1990-იანი წლებიდან და შემდგომი ორი ათწლეულის მანძილზე ფართოდ

გავრცელდა ევროპის მრავალ ქვეყანაში.

ზოგიერთ მათგანში კანონმდებლობით განისაზღვრა სოციალური საწარმოს იურიდიული ფორმაც. საფრანგეთში, პორტუგალიაში, ესპანეთში და საბერძნეთში სოციალურ საწარმოებს კოოპერატივის ფორმა აქვთ. სხვა ქვეყნებში, მაგალითად, ბელგიაში, დიდ ბრიტანეთსა და იტალიაში

„სოციალური საწარმო არის ბიზნესი, რომლის უპირველესი მიზანი სოციალური ხასიათისაა, ხოლო თემში ან ბიზნესში მოვების რეინვესტირება ხდება დასახული სოციალური მიზნების მისაღწევად. მისი მამოძრავებელი არ არის მოვების ზრდა მეწილეებისა და მფლობელებისთვის.”

დიდი ბრიტანეთი, გაჭრობისა და მრეწველობის დეპარტამენტი

სოციალური საწარმოებისთვის უფრო ღია მოდელები არსებობს, რომელიც კოოპერატივების ტრადიციით არ შემოიფარგლება.

სოციალური საწარმოების მოქმედების სფეროები ძალიან მრავალფეროვანია და მათი სოციალური მისია შესაძლოა, სხვადასხვა სფეროს მოიცავდეს. მიუხედავად ამისა, ევროპაში განსაკუთრებით გავრცელდა სოციალური საწარმოები, რომელთა მიზანია "ინტეგრაცია - დასაქმების გზით" (Work Integration Social Enterprise - WISE) და ამ საწარმოთა მთავარი ფუნქციაა მოსახლეობის ისეთი ჯგუფების დასაქმება და შრომითი ინტეგრაცია, რომლებიც განსაკუთრებულად არაკონკურენტულ მდგომარეობაში არიან დასაქმების ბაზარზე.

1996 წელს შეიქმნა ევროპული კვლევითი ქსელი (European Research Network - EMES). მისი მიზანია, სოციალური მეწარმეობის ირგვლივ ჩამოყალიბდეს თეორიული და პრაქტიკული ცოდნა. ევროპული კვლევითი ქსელი სოციალურ საწარმოს ასე განმარტავს:

„ორგანიზაცია რომელიც ინიცირებულია მოქალაქეთა ჯგუფის მიერ, აქვს მკაფიო მიზანი სარგებელი მოუტანოს თემს, და რომელშიც კაპიტალის ინვესტირება მატერიალური ინტერესი ლიმიტირებულია. ამ ორგანიზაციებისთვის განსაკუთრებით დიდი მნიშვნელობა აქვს მათ დამოუკიდებლობას და განხორციელებულ სოციო-ეკონომიკურ საქმიანობასთან დაკავშირებულ ეკონომიკურ რისკებს.“

ევროპულმა კვლევითმა ქსელმა შეიმუშავა გარკვეული კრიტერიუმები, რასაც უნდა აკმაყოფილებდეს სოციალური საწარმო. კრიტერიუმები სამ ჯგუფად არის დაყოფილი: ეკონომიკური, სოციალური და თანამონაწილეობითი მართვის კრიტერიუმები. არ არის აუცილებელი, რომ სოციალური საწარმო აკმაყოფილებდეს შემუშავებულ ცხრავე კრიტერიუმს. ეს არის ერთგვარი "იდეალური სოციალური საწარმოს" მახასითებლები და წარმოადგენს თვითშეფასების ინსტრუმენტს სოციალური საწარმოებისთვის¹.

ეკონომიკური კრიტერიუმები:

1. საქონლის ან მომსახურების უწყვეტი წარმოება / მიწოდება

სოციალური საწარმო, განსხვავებით ტრადიციული არასამთავრობო ორგანიზაციებისგან და ფონდებისგან, არ ეწევა ინტერესთა დაცვას და/ან თანხების რედისტრიბუციას სხვადასხვა ინიციატივების დასაფინანსებლად. სოციალური საწარმოს მთავარი საქმიანობაა გარკვეული პროდუქტის წარმოება

ან სერვისის მიწოდება უწყვეტად. ეს არის სოციალური საწარმოს არსებობის ერთ-ერთი უმთავრესი მიზანი.

2. ეკონომიკური რისკის გარკვეული ხარისხი

სოციალური საწარმოს დამაარსებლები თავიანთ თავზე იღებენ გარკვეულ რისკს სრულად ან ნაწილობრივ. სახელმწიფო სტრუქტურებისაგან განსხვავებით, სოციალურ საწარმოთა ფინანსური სიცოცხლისუნარიანობა დამოკიდებულია მათი წევრების და საწარმოში მომუშავე ხალხის ძალისხმევაზე.

3. დამოკიდებულება ანაზღაურებადი სამუშაოს მიმართ

როგორც საზოგადოებრივი ორგანიზაციების შემთხვევაში, სოციალური საწარმოც ახდენს ფულადი და არაფულადი რესურსების, ასევე ანაზღაურებადი პერსონალის და მოხალისეების რესურსების კომბინირებას. თუმცა, სოციალური საწარმოს ფუნქციონირებისთვის მნიშვნელოვანია, რომ მცირედით მაინც იყოს წარმოდგენილი ანაზღაურებადი პერსონალი.

სოციალური კრიტერიუმები:

4. ნათელი მიზანი, რომელიც ფოკუსირებულია საზოგადოების კეთილდღეობაზე

სოციალური საწარმოს ერთ-ერთი უმთავრესი მიზანია, ემსახუროს საზოგადოებას ან კონკრეტულ სამიზნე ჯგუფს, რომელთაც გააჩნიათ საერთო საზოგადოებრივი საჭიროებები, და არ ემსახურებოდეს გარკვეული ინდივიდების პირად ინტერესებს.

5. ინიციატივა წამოწყებულია მოქალაქეთა გარკვეული ჯგუფის ან საზოგადოებრივი ორგანიზაციის მიერ

სოციალური საწარმოს შექმნა არის თემის ან კონკრეტულ სამიზნე ჯგუფებში შემაგალი ადამიანების ერთობლივი ძალისხმევის შედეგი. ამ ადამიანთა ჯგუფს გაზიარებული აქვს მკაფიოდ განსაზღვრული საჭიროება ან მიზანი. ეს კოლექტიური სული მუდმივად უნდა თან სდევდეს საწარმოს, იმის გათვალისწინებით, რომ შენარჩუნდეს ლიდერობის სულისკვეთება.

6. მოგების შეზღუდული განაწილება

სოციალური მიზნების უპირატესობა აისახება მოგების განაწილების შეზღუდვებშიც. თუმცა, სოციალური საწარმო არ გამორიცხავს მოგების მცირე ნაწილის გადანაწილებას. რამდენიმე ქვეყანაში, ზოგიერთი ტიპის სოციალური საწარმოებისთვის (მაგალითად, კოოპერატივები) დაშვებულია მოგების გადანაწილება გარკვეული ლიმიტების ფარგლებში, რომელიც გამორიცხავს პირადი მოგების ზრდისაკენ სწრაფვას.

სოციალური საწარმოს მონაწილეობითი მმართველობა

7. დამოუკიდებლობის მაღალი ხარისხი

სოციალური საწარმო იქმნება ადამიანთა ჯგუფის მიერ როგორც დამოუკიდებელი ინიციატივა და მას სწორედ ეს ჯგუფი მართავს. შესაძლოა საწარმო დამოკიდებული იყოს სახელმწიფო სუბსიდიებზე, მაგრამ არ უნდა იყოს მართული პირდაპირ ან არაპირდაპირ სახელმწიფო სტრუქტურების ან სხვა ორგანიზაციების (ფედერაციები, კერძო ფირმები) მხრიდან.

8. გადაწყვეტილების მიღების ძალაუფლება არ უნდა ეფუძნებოდეს კაპიტალის მფლობელობას

ეს კრიტერიუმი, ძირითადად, გულისხმობს პრინციპს “ერთი წევრი – ერთი ხმა”. გადაწყვეტილების მიღების ძალაუფლება მმართველ რგოლში, რომელსაც აქვს უმაღლესი გადაწყვეტილებების უფლებამოსილება, არ არის განაწილებული კაპიტალის შესაბამისად და გადაწყვეტილებები არის გაზიარებული.

9. საერთო გარემო, რაც უზრუნველყოფს დაინტერესებულ მხარეთა მაღალ ჩართულობას

გადაწყვეტილების მიღების პროცესში მომხმარებელთა, ბენეფიციართა და დაინტერესებულ პირთა ჩართულობის დონე - სოციალური საწარმოს მნიშვნელოვანი მახასიათებელია.

ევროკავშირი

2011 წლის შემოდგომაზე ევროკომისიამ გაავრცელა ინფორმაცია ახალი ინიციატივის შესახებ, რომელიც მიზნად ისახავს სოციალური მეწარმეობის განვითარებისთვის ხელშემწყობი გარემოს შექმნას ევროკავშირის ქვეყნებში. ამ დოკუმენტში სოციალური საწარმო ასე განიმარტება:

1. “სოციალური საწარმო არის სოციალური ეკონომიკის განმახორციელებელი კომპანია, რომლის მთავარი მიზანია სოციალური გავლენა და არა მათი მფლობელების და დაინტერესებული პირების მოგება. მისი საქმიანობა არის პროდუქტების და სერვისების მიწოდება ბაზარზე ინოვაციური და სამეწარმეო პრინციპებით და საკუთარ მოგებას უპირველეს ყოვლისა იყენებს სოციალური მიზნების მისაღწევად. მისი მართვის სტილი არის ღია და პასუხისმგებლობით განმსჭვალული და ახასიათებს თანამშრომელთა, მომხმარებელთა და დაინტერესებულ პირთა მაღალი ჩართულობა.”

სოციალური მენარჩე

სოციალური მეწარმეები არიან ადამიანები, რომლებიც თავიანთ თავზე იღებენ სამეწარმეო საქმიანობის გარკვეულ რისკს მათი ორგანიზაციების ბენეფიციარების სასარგებლოდ. ტრადიციულად, ბიზნესში მეწარმეები რისკს იღებენ საკუთარი, ან ბიზნესის მფლობელების სასარგებლოდ. ეს მნიშვნელოვანი განსხვავებაა, და ეს განსხვავება უკავშირდება ორგანიზაციათა მისიას. საზოგადოებრივ (არამომგებიან) ორგანიზაციებში ლიდერები, თანამშრომლები, გამგეობა იღებენ გადაწყვეტილებას, გასწიონ სამეწარმეო საქმიანობა და შესაბამისად თავის თავზე აიღონ მეტი რისკი, იმ მიზნით, რომ უკეთ შეასრულონ ორგანიზაციის მისია.

სოციალური სანარჩოს როლები

ქვეყნებში სადაც სოციალური მეწარმეობა განვითარებულია, მას მნიშვნელოვანი წვლილი შეაქვს ქვეყნის სოციალურ და ეკონომიკურ განვითარებაში.

სოციალური მეწარმეობა ძველი პრობლემების ახლებურად მოგვარების საშუალებას იძლევა. *ინდივიდებისთვის* სოციალური საწარმო შეიძლება იქცეს სოციალური ინკლუზიის მექანიზმად, რაც მათ დაეხმარება დამოკიდებული მდგომარეობიდან განთავისუფლებაში და დამოუკიდებლობის მოპოვების რეალურ შანსს მისცემს.

ორგანიზაციებისთვის სოციალური საწარმო არსებობისთვის საჭირო რესურსების გენერირების ეფექტური მექანიზმია, რაც უზრუნველყოფს სხვა ინსტიტუტებზე დამოკიდებულებისგან თავის დაღწევის და სექტორში ოპერირებისას მხოლოდ საკუთარი წევრებისა და

დამფუძნებლების

თვალსაზრისის

გათვალისწინების საშუალებას.

თემისთვის სოციალური

საწარმო წარმოადგენს

დამოუკიდებელი განვითარების

სტრატეგიას, დაფუძნებულს

მხოლოდ საკუთარ რესურსებზე,

რასაც შედეგად მოაქვს

ჭეშმარიტი თვითრეგულირება

და საერთო კეთილდღეობა.

სახელმწიფოსთვის კი

სოციალური საწარმო

წარმოადგენს „სოცუზრუნველყოფის მახიდან“ თავის დაღწევის რეალურ გზას.

სოციალური საწარმოების სოციალური მიზნების სპექტრი ისევე მრავალფეროვანია,

როგორც საზოგადოებრივი ორგანიზაციების სამოქმედო სფეროები. ეს

ორგანიზაციები სხვადასხვა გზით აღწევენ სოციალურ ცვლილებას გარემოში და

სხვადასხვაგვარ როლებს თამაშობენ საზოგადოებაში.

კოალიცია დამოუკიდებელი ცხოვრებისთვის - “ეტლების საწარმო”

“კოალიცია დამოუკიდებელი ცხოვრებისთვის” 2003 წელს დაფუძნდა და აერთიანებს შეზღუდული შესაძლებლობის საკითხებზე მომუშავე 27 ორგანიზაციას.

ეტლების მწარმოებელი სოციალური საწარმო დაფუძნდა 2009 წელს და აქტიურად ფუნქციონირებს 2010 წლიდან. საამქრო აწარმოებს ინდივიდუალურ საჭიროებებზე მორგებულ ეტლებს, რომელიც მისადაგებულია ქართლ გარემოზე, აგრეთვე პორტატულ პანდუსებს და ეტლებზე დამხმარე-საკორექციო საშუალებებს.

საწარმოში დასაქმებული 25 ადამიანიდან 14 შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირია.

- სოციალური საწარმო შესაძლოა იყოს რისკის ქვეშ მყოფი, მარგინალური ან დაბალშემოსავლიანი მოსახლეობის **დამსაქმებელი** და **დასაქმების ხელშემწყობი**. მსგავსი საწარმოები განსაკუთრებით ფართოდ არის გავრცელებული. მათი მიზანია გარკვეული ჯგუფების ინტეგრაცია დასაქმების გზით (Work Integration Social Enterprise - WISE).

ამ ტიპის საწარმოები საქართველოშიც გვხვდება, მისი კარგი მაგალითია “ეტლების საამქრო”, რომელიც დააფუძნა “კოალიციამ დამოუკიდებელი ცხოვრებისთვის”. უკანასკნელ წლებში შშმ პირების ინტეგრაციაზე მომუშავე ბევრი საზოგადოებრივი ორგანიზაცია დაინტერესდა სოციალური მეწარმეობის გზით სამიზნე ჯგუფების დასაქმებით. დასაქმებაზე ორიენტირებული სოციალური საწარმოები ეფექტურად ახდენენ ისეთი ჯგუფების ინკლუზიას, როგორცაა წამლდამოკიდებული და რეაბილიტაციის პროცესში მყოფი ადამიანები, ყოფილი მსჯავრდებულები და პრობაციონერები, დიდი ხნის მანძილზე დაუსაქმებელი ადამიანები, რომელთა კონკურენტუნარიანობა დასაქმების ბაზარზე დაბალია, შშმ პირები, და სხვ.

- **მარგინალური მოსახლეობისთვის სერვისების მიმწოდებელი.** სოციალური საწარმოები აწვდიან მოსახლეობის გარკვეულ ფენებს მათთვის აუცილებელ სოციალურ სერვისებს, როგორცაა ჯანდაცვა, განათლება, დღის და სადღეღამისო ცენტრების მომსახურება, ტრანსპორტირება და სხვ. ამ ტიპის სოციალური საწარმოების სერვისების შემსყიდველი ხშირად არის ხელისუფლების ორგანოები. წარმატებული სერვისის მიმწოდებელი სოციალური საწარმოები ეფექტურად ახდენენ დაფინანსების სხვადასხვა წყაროებიდან თანხების მოზიდვას და ადამიანური და მატერიალური რესურსების მობილიზებას. ეს, ერთის მხრივ, ხელს უწყობს მაღალი ხარისხის სერვისის მიწოდებას და, მეორეს მხრივ, საბიუჯეტო სახსრების დაზოგვას.
- ნაკლებად მომგებიან მდგომარეობაში მყოფი ჯგუფის მიერ წარმოებული **პროდუქტის/სერვისის გამყიდველი.** ასეთი ორგანიზაციების კარგი მაგალითია სამართლიანი ვაჭრობის ორგანიზაციები.
- **სოციალურ მიზნებზე ორიენტირებული ბიზნესი,** როგორც აღვნიშნეთ, ასეთი სოციალური ბიზნესების მიზნები მრავალ სფეროს შეიძლება ფარავდნენ: გარემოსდაცვითი, კულტურული, საგანმანათლებლო და სხვ.

სოციალური საწარმო Refurnish Devon

სოციალური საწარმო Refurnish Devon შეიქმნა 1998 წელს. მისი ძირითადი საქმიანობაა ნაგავსაყრელზე გადაყრილი საყოფაცხოვრებო ტექნიკისა და ავეჯის ნარჩენების შემცირება. საწარმო ახორციელებს ავეჯის და საყოფაცხოვრებო ტექნიკის რეციკლირებას და შესაძლებელს ხდის მის ხელმეორედ გამოყენებას. რეციკლირებული ტექნიკა და ავეჯი მიეწოდება დაბალშემოსავლიან მოსახლეობას და საქველმოქმედო ორგანიზაციებს ხელმისაწვდომ ფასად. წარმოების პროცესში ორგანიზაცია ცდილობს დაასაქმოს მოწყვლადი ჯგუფების წარმომადგენლები, რომელთაც უჭირთ სამსახურის მოძებნა. სოციალური საწარმოს საქმიანობის პრინციპებია:

- გარემოს დაცვა საყოფაცხოვრებო ნარჩენების რეციკლირების და შემცირების გზით;
- სიღარიბის შემცირება მცირეშემოსავლიანი მოსახლეობისთვის უსაფრთხო და ხელმისაწვდომი ნივთების მიწოდებით
- ტრენინგების და დასაქმების შესაძლებლობის შექმნა ხანგრძლივად დაუსაქმებელი ადამიანებისთვის

1 The EMES Approach of Social Enterprise in a Comparative Perspective. Jacques DEFOURNY, Marthe NYSSSENS. WP no. 12/03, 2012